

Warszawa, dnia 25 marca 2019 r.

Poz. 555

OBWIESZCZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY¹⁾ ORAZ MINISTRA GOSPODARKI MORSKIEJ
I ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ²⁾

z dnia 31 stycznia 2019 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych**

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523 oraz z 2018 r. poz. 2243) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. poz. 619), z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 23 lutego 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. poz. 315).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje odnośnika nr 2 oraz § 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 23 lutego 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. poz. 315), które stanowią:

„²⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia postanowień dyrektywy Komisji 2012/45/UE z dnia 3 grudnia 2012 r. dostosowującej po raz drugi do postępu naukowo-technicznego załączniki do dyrektywy 2008/68/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie transportu lądowego towarów niebezpiecznych (Dz. Urz. UE L 332 z 04.12.2012, str. 18).”

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Minister Infrastruktury: *wz. A. Bittel*

Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej: *M. Gróbarczyk*

¹⁾ Minister Infrastruktury kieruje działem administracji rządowej – transport, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury (Dz. U. poz. 101 i 176).

²⁾ Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej kieruje działem administracji rządowej – żegluga śródlądowa, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Dz. U. poz. 2324 oraz z 2018 r. poz. 100).

Załącznik do obwieszczenia Ministra Infrastruktury oraz
Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej
z dnia 31 stycznia 2019 r. (poz. 555)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ¹⁾

z dnia 29 maja 2012 r.

w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych

Na podstawie art. 58 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 382 i 534) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe wymagania w zakresie, o którym mowa w art. 50 ust. 4 pkt 1–3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, w stosunku do podmiotów wykonujących działalność w zakresie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych, zwanych dalej „prowadzącymi kursy”;
- 2) rodzaje i zakres kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych, zwane dalej „kursami”, ich ramowy program oraz minimalny czas ich trwania, a także warunki wydawania zaświadczenia potwierdzającego ukończenie odpowiedniego kursu;
- 3) warunki i sposób przechowywania dokumentacji dotyczącej prowadzonych kursów;
- 4) wzór wniosku o wpis do rejestru podmiotów prowadzących kursy oraz wzór zaświadczenia potwierdzającego wpis podmiotu do tego rejestru;
- 5) wzór zaświadczenia o ukończeniu kursu;
- 6) wysokość opłaty za wpis do rejestru podmiotów prowadzących kursy.

§ 2. Prowadzący kursy powinien posiadać:

- 1) warunki lokalowe gwarantujące przeprowadzenie kursów, w tym:
  - a) salę wykładową,
  - b) miejsce do przeprowadzania ćwiczeń praktycznych w zakresie objętym kursem,
  - c) pokój wykładowców,
  - d) zamknięte pomieszczenie do przechowywania dokumentacji dotyczącej prowadzonych kursów,
  - e) zaplecze sanitarne;
- 2) zbiór przepisów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych oraz materiały dydaktyczne i pomoce naukowe, właściwe do rodzaju prowadzonego kursu.

§ 3. Wykładowca prowadzący zajęcia w ramach kursów jest obowiązany:

- 1) posiadać wykształcenie wyższe, w szczególności w zakresie właściwości towarów niebezpiecznych, konstrukcji lub eksploatacji opakowań, cystern lub środków transportu przeznaczonych do ich przewozu, ratownictwa, ochrony przeciwpożarowej lub bezpieczeństwa przewozu towarów niebezpiecznych, oraz co najmniej 5-letnią praktykę zawodową w dziedzinach objętych tematyką prowadzonych kursów lub
- 2) odpowiednio do prowadzonych zajęć w ramach kursów posiadać świadectwo doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu towarów niebezpiecznych, w zakresie przewozu:
  - a) drogowego towarów niebezpiecznych,
  - b) koleją towarów niebezpiecznych lub
  - c) żegluga śródlądową towarów niebezpiecznych.

¹⁾ Obecnie działem administracji rządowej – transport kieruje Minister Infrastruktury, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury (Dz. U. poz. 101 i 176).

§ 4. 1. Prowadzący kurs prowadzi zajęcia dydaktyczne w sali wykładowej o powierzchni nie mniejszej niż 20 m².

2. Jeżeli z sali wykładowej korzysta jednocześnie więcej niż 10 osób, to powierzchnia określona w ust. 1 powinna być większa o co najmniej 2 m² na każdą dodatkową osobę.

3. Sala wykładowa powinna być wyposażona w materiały dydaktyczne i pomoce naukowe zapewniające prawidłową realizację celów kształcenia, w szczególności plansze i prezentacje multimedialne, odpowiednie oświetlenie, wentylację i ogrzewanie.

§ 5. 1. Godzina lekcyjna kursu trwa 45 minut.

2. Czas trwania kursu w ciągu jednego dnia nie może przekroczyć 8 godzin lekcyjnych.

§ 6. 1. Prowadzący kurs przechowuje prowadzoną dokumentację dotyczącą:

- 1) zajęć teoretycznych i praktycznych obejmującą dziennik zajęć zawierający:
  - a) imiona i nazwiska uczestników kursu,
  - b) listę obecności uczestników kursu na poszczególnych zajęciach,
  - c) wykaz przeprowadzonych zajęć zgodnie z programem kursu, w tym:
    - liczbę godzin przeprowadzonych zajęć,
    - terminy przeprowadzonych zajęć,
    - tematy przeprowadzonych zajęć,
    - imię i nazwisko wykładowcy prowadzącego zajęcia;
- 2) wykładowcy prowadzącego zajęcia w ramach kursu obejmującą:
  - a) kopię dokumentu potwierdzającego spełnianie wymagań, o których mowa w § 3 pkt 1, lub
  - b) kopię świadectwa doradcy.

2. Dokumentację, o której mowa w ust. 1, przechowuje się w zamkniętych szafach, przez okres 5 lat, licząc od dnia dokonania ostatniego wpisu w dzienniku zajęć.

3. Szafy, o których mowa w ust. 2, powinny znajdować się w pomieszczeniu, które zapewnia ochronę dokumentów przed dostępem osób nieuprawnionych oraz utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem.

§ 7. 1. Ustala się następujące rodzaje kursów:

- 1) kurs ADR początkowy i doskonalący;
- 2) kurs na eksperta ADN;
- 3) kurs na eksperta ADN do spraw przewozu gazów;
- 4) kurs na eksperta ADN do spraw przewozu chemikaliów;
- 5) kurs doradcy.

2. Zakres, ramowy program i minimalny czas trwania kursu:

- 1) ADR początkowego i doskonalącego określa załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) na eksperta ADN, eksperta ADN do spraw przewozu gazów oraz eksperta ADN do spraw przewozu chemikaliów określa załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) doradcy określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 8. 1. W ramach kursu ADR początkowego wyróżnia się:

- 1) szkolenie podstawowe w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych wszystkich klas;
- 2) szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych w cysternach;
- 3) szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 1;
- 4) szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 7.

2. W ramach kursu ADR doskonalącego wyróżnia się:

- 1) szkolenie podstawowe w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych wszystkich klas;
- 2) szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych w cysternach;
- 3) szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 1;
- 4) szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 7.

3. Szkolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, obejmują również ćwiczenia praktyczne z zakresu objętego tematyką zajęć teoretycznych oraz sposobów udzielania pierwszej pomocy, gaszenia pożaru oraz postępowania w razie zaistnienia wypadku lub awarii.

4. W odniesieniu do szkoleń, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w ust. 2 pkt 1 i 2, w celu przeprowadzenia ćwiczeń praktycznych minimalny czas trwania kursu przedłuża się o dodatkową godzinę lekcyjną na każde pięć osób uczestniczących w kursie.

§ 9. Szkolenie podstawowe w ramach kursu ADR początkowego lub doskonalącego prowadzone łącznie z jednym lub więcej niż jednym szkoleniem specjalistycznym, o którym mowa w § 8, może odbywać się w formie kursu zintegrowanego.

§ 10. 1. Warunkiem wydania zaświadczenia potwierdzającego ukończenie odpowiedniego rodzaju kursu jest:

- 1) uczestnictwo w co najmniej 75% zajęć;
- 2) w przypadku kursu zintegrowanego – uczestnictwo w co najmniej 75% zajęć z każdego rodzaju szkolenia wchodzącego w zakres tego kursu.

2. Wzór zaświadczenia o ukończeniu kursu określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 11. 1. Wzór wniosku o wpis do rejestru podmiotów prowadzących kursy z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

2. Wzór zaświadczenia potwierdzającego wpis podmiotu do rejestru podmiotów prowadzących kursy z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

§ 12. Wysokość opłaty za wpis podmiotu do rejestru podmiotów prowadzących kursy wynosi 600 zł.

§ 13. 1. Do postępowań w sprawie wpisu do rejestru podmiotów prowadzących kursy wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się wzory wniosków obowiązujących w dniu złożenia wniosku o taki wpis.

2. Kursy rozpoczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie rozporządzenia mogą być prowadzone na podstawie ramowych programów obowiązujących w dniu ich rozpoczęcia.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia²⁾, z wyjątkiem:

- 1) § 2 i 3 oraz § 6 ust. 2 i 3, które wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia²⁾;
- 2) § 10 ust. 2, który wchodzi w życie w dniu następującym po dniu ogłoszenia^{2), 3)}

²⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 31 maja 2012 r.

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone:

- 1) rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów kształcących dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. poz. 1571), które na podstawie art. 133 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. poz. 1367 i 1454) utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia;
- 2) rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 26 września 2005 r. w sprawie uzyskiwania świadectwa przeszkolenia doradcy do spraw bezpieczeństwa w zakresie transportu drogowego towarów niebezpiecznych (Dz. U. poz. 1654), które na podstawie art. 133 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zakresie § 1 pkt 1 oraz § 2–5;
- 3) rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 27 września 2004 r. w sprawie świadectwa doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu materiałów niebezpiecznych statkami żeglugi śródlądowej (Dz. U. poz. 2256), które na podstawie art. 133 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zakresie § 1 pkt 1 – w części dotyczącej zakresu kursu, § 2 oraz załącznika nr 1.

ZAKRES, RAMOWY PROGRAM I MINIMALNY CZAS TRWANIA KURSU ADR

1. Kurs ADR początkowy

Lp.	Temat	Liczba godzin
1	<p>Szkolenie podstawowe w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych wszystkich klas obejmuje tematy:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wymagania ogólne dotyczące przewozu towarów niebezpiecznych, b) główne rodzaje zagrożeń, c) informacje na temat ochrony środowiska i kontroli przewozu odpadów, d) działania zapobiegawcze i środki bezpieczeństwa właściwe dla różnych rodzajów zagrożeń, e) czynności, które należy podjąć po zaistnieniu wypadku, w szczególności w zakresie pierwszej pomocy, bezpieczeństwa ruchu drogowego, używania sprzętu ochronnego, w tym gaśniczego oraz środków ochrony indywidualnej, f) oznakowania oraz umieszczania nalepek ostrzegawczych i tablic barwy pomarańczowej, g) obowiązki kierowcy związane z przewozem towarów niebezpiecznych, h) przeznaczenie i sposób działania wyposażenia technicznego pojazdów, i) zakazy ładowania razem różnych towarów niebezpiecznych, j) środki ostrożności, które powinny być podjęte podczas załadunku i rozładunku towarów niebezpiecznych, k) informacje na temat odpowiedzialności cywilnej, administracyjnej i karnej, l) informacje na temat realizacji transportu kombinowanego, m) manipulowanie sztukami przesyłki oraz ich układanie, n) ograniczenia przejazdu przez tunele oraz postępowanie kierowcy podczas takiego przejazdu, w szczególności zapobieganie wypadkom, bezpieczeństwo, postępowanie w przypadku pożaru lub innych zagrożeń, o) ochrona towarów niebezpiecznych 	24

2	<p>Szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych w cysternach obejmuje tematy:</p> <p>a) zachowanie się pojazdów na drodze, z uwzględnieniem przemieszczania się ładunku,</p> <p>b) szczególne wymagania dotyczące pojazdów,</p> <p>c) ogólne wiadomości teoretyczne na temat różnych systemów napełniania i opróżniania cystern,</p> <p>d) dodatkowe przepisy szczególne dotyczące używania pojazdów, w szczególności świadectw dopuszczenia pojazdu ADR, znaków dopuszczenia, oznakowania tablicami barwy pomarańczowej oraz umieszczania nalepek ostrzegawczych</p>	16
3	<p>Szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 1 obejmuje tematy:</p> <p>a) specyficzne zagrożenia stwarzane przez materiały i przedmioty wybuchowe, w tym pirotechniczne,</p> <p>b) szczególne wymagania, w tym zakazy, dotyczące pakowania i ładowania razem różnych materiałów i przedmiotów klasy 1</p>	8
4	<p>Szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 7 obejmuje tematy:</p> <p>a) specyficzne zagrożenia związane z promieniowaniem jonizującym,</p> <p>b) szczególne wymagania dotyczące pakowania, manipulowania, ładowania razem i układania materiałów promieniotwórczych,</p> <p>c) szczególne środki bezpieczeństwa, które powinny być podjęte w razie wypadku z materiałem promieniotwórczym</p>	8

2. Kurs ADR doskonalący

Lp.	Temat	Liczba godzin
1	Szkolenie podstawowe w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych wszystkich klas	16
2	Szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych w cysternach	8
3	Szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 1	5
4	Szkolenie specjalistyczne – w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 7	5
– w zakresie nowych lub zmienionych regulacji prawnych oraz nowych rozwiązań merytorycznych dotyczących przewozu drogowego towarów niebezpiecznych objętych ramowym programem kursu ADR początkowego		

ZAKRES, RAMOWY PROGRAM I MINIMALNY CZAS TRWANIA KURSU NA EKSPERTA ADN,
EKSPERTA ADN DO SPRAW PRZEWOZU GAZÓW ORAZ EKSPERTA ADN
DO SPRAW PRZEWOZU CHEMIKALIÓW

I. KURS NA EKSPERTA ADN (podstawowy)

Wymagania dotyczące szkolenia ekspertów – część ogólna kursu podstawowego

I) Ogólna część powinna obejmować co najmniej następujące informacje:

Ogólne:

Cele i struktura ADN.

Konstrukcja i wyposażenie:

- konstrukcja i wyposażenie statków podlegających ADN.

Techniki pomiarowe:

- pomiary toksyczności, zawartości tlenu, wybuchowości.

Wiedza o produktach:

- klasyfikacja i charakterystyka zagrożeń towarów niebezpiecznych.

Ładunek, wyładunek i przewóz:

- ładunek, wyładunek, wymagania dotyczące ogólnej eksploatacji oraz wymagania dotyczące przewozu.

Dokumenty:

- dokumenty, które powinny znajdować się na pokładzie podczas przewozu.

Zagrożenia i środki zapobiegawcze:

- ogólne środki bezpieczeństwa.

Ćwiczenia praktyczne:

- ćwiczenia praktyczne, szczególnie w odniesieniu do wchodzenia do pomieszczeń, używania gaśnic, sprzętu przeciwpożarowego oraz osobistego wyposażenia ochronnego, jak również detektorów gazów łatwopalnych, mierników tlenu i toksymetrów.

Stateczność:

- parametry i poziomy stateczności,

- przechyły,

- przykłady obliczeń,

- stateczność awaryjna, stany pośrednie i końcowy zatopienia,

- wpływ powierzchni swobodnych,

- zmiana stateczności na bazie kryteriów stateczności wyjściowej,

- zmiana stateczności z udziałem krzywych ramienia dźwigni,

- zastosowanie urządzenia kontrolującego stan załadowania,

- użycie urządzenia kontrolującego stan załadowania do obliczania załadowania,

- zastosowanie książki stateczności zgodnie z działem 9.3 ADN.

oraz do wyboru (część specjalistyczna):

I A) Część dotycząca „statków przewożących ładunek suchy” powinna obejmować co najmniej następujący zakres programowy kursu:

Konstrukcja i wyposażenie:

- konstrukcja i wyposażenie statków do przewozu ładunków suchych.

Zajmowanie się ładowniami i przyległymi pomieszczeniami:

- odgazowanie, czyszczenie, konserwacja,

- wentylacja ładowni i przestrzeni poza obszarami ochraniającymi.

Ładunek, wyładunek i przewóz:

- wymagania dotyczące ładunku, wyładunku, ogólnej eksploatacji i przewozu,

- oznakowanie sztuk przesyłki.

Dokumenty:

- dokumenty, które powinny być na pokładzie w czasie przewozu.

Zagrożenia i środki zapobiegawcze:

- ogólne środki bezpieczeństwa,

- osobisty sprzęt ochrony i bezpieczeństwa.

⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 23 lutego 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. poz. 315), które weszło w życie z dniem 26 marca 2016 r.

Lub
I B) Część dotycząca zbiornikowców powinna obejmować co najmniej następujący zakres programowy kursu: Konstrukcja i wyposażenie: <ul style="list-style-type: none">
- konstrukcja i wyposażenie zbiornikowców,
- wentylacja,
- systemy załadunku i wyładunku. Zajmowanie się zbiornikami ładunkowymi i przyległymi pomieszczeniami: <ul style="list-style-type: none">
- odgazowywanie, czyszczenie, konserwacja,
- podgrzewanie i chłodzenie ładunku,
- manipulowanie naczyniami dla ładunków resztkowych. Techniki pomiaru i próbkowania: <ul style="list-style-type: none">
- pomiary toksyczności, zawartości tlenu i wybuchowości,
- pobieranie próbek. Załadunek, rozładunek i przewóz: <ul style="list-style-type: none">
- załadunek, rozładunek, ogólne wymagania eksploatacyjne i przewozowe. Dokumenty: <ul style="list-style-type: none">
- dokumenty, które powinny być na pokładzie w czasie przewozu. Zagrożenia i środki zapobiegawcze: <ul style="list-style-type: none">
- środki zapobiegawcze oraz ogólnego bezpieczeństwa,
- iskrzenie,
- osobiste wyposażenie ochrony i bezpieczeństwa,
- pożary i pożarnictwo.
II. KURS NA EKSPERTA ADN DO SPRAW PRZEWOZU GAZÓW
Kurs specjalistyczny dotyczący gazów powinien obejmować co najmniej następujący zakres programowy: Znajomość fizyki i chemii: <ul style="list-style-type: none">
- prawa gazowe, np. Boyle'a, Gay-Lussaca i podstawowe;
- ciśnienia cząstkowe i mieszaniny, np. definicje i proste obliczenia, wzrost ciśnienia oraz odgazowanie zbiorników ładunkowych;
- liczba Avogadro i obliczanie masy idealnego gazu oraz zastosowanie formuły masy;
- gęstość masowa, gęstość względna i objętość cieczy, np. gęstość i objętość w stosunku do wzrostu temperatury oraz maksymalnego stopnia napełnienia;
- ciśnienie i temperatura krytyczna;
- polimeryzacja, np. problemy teoretyczne i praktyczne, warunki przewozu;
- parowanie, skraplanie, np. definicja, stosunek objętości cieczy do objętości pary;
- mieszanki, np. ciśnienie pary, mieszaniny i charakterystyki zagrożeń;
- związki i wzory chemiczne. Praktyka: <ul style="list-style-type: none">
- mycie zbiorników ładunkowych, np. mycie w przypadku zmiany ładunku, dodanie powietrza do ładunku, metoda mycia (odgazowania) przed wejściem do zbiorników ładunkowych;
- pobieranie próbek;
- zagrożenie wybuchem;
- zagrożenia zdrowotne;
- pomiary stężenia gazu, np. jakiego przyrządu używać i jak;
- monitorowanie zamkniętych przestrzeni i wchodzenie do nich;
- świadectwo odgazowania i pracy dozwolonej;
- stopień napełnienia i przepełnienia;
- urządzenia bezpieczeństwa;
- pompy i sprężarki. Środki awaryjne: <ul style="list-style-type: none">
- obrażenia fizyczne, np. materiały na skórze, wdychanie gazu, pomoc;
- nieprawidłowości dotyczące ładunku, np. przeciek w połączeniu, przepełnienie, polimeryzacja oraz zagrożenia w pobliżu statku.
III. KURS NA EKSPERTA ADN DO SPRAW PRZEWOZU CHEMIKALIÓW
Kurs specjalistyczny dotyczący chemikaliów powinien obejmować co najmniej następujący zakres programowy: Znajomość fizyki i chemii: <ul style="list-style-type: none">
- produkty chemiczne, np. molekuly, atomy, stan fizyczny, kwasy, zasady, utlenianie;
- gęstość masowa, gęstość względna, ciśnienie i objętość cieczy, np. gęstość, objętość i ciśnienie z punktu widzenia wzrostu temperatury, maksymalnego stopnia napełnienia;

- temperatura krytyczna;
  - polimeryzacja, np. problemy teoretyczne i praktyczne, warunki przewozu;
  - mieszaniny, np. ciśnienie pary, mieszanin, charakterystyka zagrożeń;
  - związki i wzory chemiczne.
- Praktyka:
- czyszczenie zbiorników ładunkowych, np. odgazowanie, mycie, ładunki reszkowe i naczynia dla ładunków reszkowych;
  - załadunek i wyładunek, np. systemy rurociągów pary, urządzenia szybkiego zamykania, wpływ temperatury;
  - pobieranie próbek;
  - niebezpieczeństwo wybuchu;
  - zagrożenia dla zdrowia;
  - pomiary stężenia gazu, np. którego przyrządu użyć i jak;
  - nadzorowanie przestrzeni zamkniętych i wchodzenie do nich;
  - świadectwa odgazowania i pracy dozwolonej;
  - stopień napełnienia i przepełnienia;
  - instalacje bezpieczeństwa;
  - pompy i sprężarki.
- Środki awaryjne:
- obrażenia fizyczne, np. kontakt z ładunkiem, wdychanie gazu, pomoc;
  - wady związane z towarem, np. przeciek w połączeniach, przepełnienie, polimeryzacja oraz zagrożenia w sąsiedztwie statku.

MINIMALNY CZAS TRWANIA KURSU NA EKSPERTA ADN:

RODZAJE KURSÓW		
I + IA	Podstawowy dla ładunków suchych	32 lekcje po 45 minut – w tym 8 lekcji po 45 minut ze stateczności
I + IB	Podstawowy dla zbiornikowców	32 lekcje po 45 minut – w tym 8 lekcji po 45 minut ze stateczności
I + IA + IB	Podstawowy łączony	40 lekcji po 45 minut – w tym 8 lekcji po 45 minut ze stateczności
II	Specjalistyczny o gazach	16 lekcji po 45 minut
III	Specjalistyczny o chemikaliach	16 lekcji po 45 minut

IV. ZAKRES, RAMOWY PROGRAM ORAZ MINIMALNY CZAS TRWANIA KURSU ODNOWIENIOWEGO*)

I + IA	Podstawowy dla ładunków suchych	16 lekcji po 45 minut – w tym minimum 2 lekcje po 45 minut ze stateczności
I + IB	Podstawowy dla zbiornikowców	16 lekcji po 45 minut – w tym minimum 2 lekcje po 45 minut ze stateczności
I + IA + IB	Podstawowy łączony	16 lekcji po 45 minut – w tym minimum 2 lekcje po 45 minut ze stateczności
II	Specjalistyczny o gazach	8 lekcji po 45 minut
III	Specjalistyczny o chemikaliach	8 lekcji po 45 minut

*) Kurs odnowieniowy – dla osób, które przed upływem pięciu lat od dnia wydania świadectwa powinny przejść dodatkowe przeszkolenie w ciągu ostatniego roku poprzedzającego termin upływu ważności świadectwa obejmującego swym zakresem program wyszczególniony w:

I + IA dla: Podstawowy dla ładunków suchych

I + IB dla: Podstawowy dla zbiornikowców

I + IA + IB dla: Podstawowy łączony

II dla: Specjalistyczny o gazach

III dla: Specjalistyczny o chemikaliach

ZAKRES, RAMOWY PROGRAM I MINIMALNY CZAS TRWANIA KURSU DORADCY

I. Zakres kursu

Nr części	Tytuł	Liczba godzin
1	Część ogólna	24
2	Część specjalistyczna:	
	a) przewóz drogowy	16
	b) przewóz koleją	16
	c) przewóz żeglugą śródlądową	16
3	Konsultacje	4

II. Ramowy program**1. Część ogólna**

Lp.	Temat	Liczba godzin
1	Przepisy krajowe i międzynarodowe regulujące przewóz towarów niebezpiecznych , w szczególności cel i zakres regulacji oraz praktyczne posługiwanie się przepisami	1
2	Klasyfikacja towarów niebezpiecznych , w szczególności zagrożenia stwarzane przez towary niebezpieczne, zasady klasyfikacji, przepisy szczególne dla poszczególnych klas, towary niedopuszczone do przewozu, odpady niebezpieczne, materiały i przedmioty wybuchowe (klasa 1), materiały promieniotwórcze (klasa 7)	4
3	Budowa i używanie opakowań , w szczególności ogólne zasady pakowania, rodzaje i kategorie opakowań, kodowanie opakowań, instrukcje pakowania, zasady doboru opakowań	2
4	Zasady znakowania: - nalepki ostrzegawcze, duże nalepki ostrzegawcze, - pomarańczowe tablice identyfikacyjne, - inne znaki i oznakowania, - szczegółowe zasady znakowania	3
5	Dokumentacja: - zasady wypełniania dokumentu przewozowego, - certyfikat pakowania kontenera, - raport powypadkowy, - roczne sprawozdanie	2

6	Szczególne warunki przewozu towarów niebezpiecznych: - przewóz towarów niebezpiecznych w ilościach ograniczonych i wyłączonych, - przewóz towarów niebezpiecznych na zasadach wyłączenia spod przepisów, - odstępstwa, ograniczenia przewozowe, - przewozy materiałów promieniotwórczych	3
7	Warunki przewozu, załadunku, rozładunku, manipulowanie ładunkiem: - przewóz sztuk przesyłek, - przewóz towaru luzem, kontenery do przewozu towaru luzem, - pakowanie razem, - załadunek razem	2
8	Obowiązki uczestników przewozu, kontrola przewozów, zasady odpowiedzialności za naruszenie przepisów o przewozie towarów niebezpiecznych i za szkody spowodowane takim przewozem	1
9	Ćwiczenia	6

2. Część specjalistyczna:

a) przewóz drogowy

Lp.	Temat	Liczba godzin
1	Przepisy dotyczące przewozu drogowego: - przepisy krajowe i międzynarodowe dotyczące przewozu drogowego towarów niebezpiecznych	1
2	Dokumentacja: - dokumenty przewozowe w transporcie krajowym i międzynarodowym – zasady wypełniania, ćwiczenia, - instrukcje pisemne zgodne z ADR, - świadectwo dopuszczenia pojazdu ADR, - zaświadczenie ADR	1
3	Pojazdy: - wymagania konstrukcyjne dla pojazdów, - pojazdy EX/II, EX/III, FL, AT, OX, MEMU, - wyposażenie jednostek transportowych (podstawowe, dodatkowe), - sprzęt gaśniczy, - oznakowanie jednostek transportowych przewożących: sztuki przesyłki, materiały stałe luzem, materiały ciekłe, sypkie lub gazy w cysternach	4
4	Załadunek i rozładunek: - mocowanie ładunku na pojeździe, - wymagania dotyczące załadunku i rozładunku niektórych towarów, w szczególności ograniczenia ilościowe, - zakazy ładowania razem (do jednego pojazdu) różnych towarów niebezpiecznych oraz towarów niebezpiecznych z żywnością, - zakazy ładowania razem – ćwiczenia	3

5	Przewóz w cysternach: - dobór cysterny na podstawie właściwości fizykochemicznych towaru, - charakterystyka cystern stałych, odejmowalnych, przenośnych, kontenerów- -cystern, pojazdów-baterii oraz cystern do przewozu odpadów - kodowanie cystern, - układy i urządzenia bezpieczeństwa stosowane w cysternach, - zasady załadunku i rozładunku cystern	3
6	Zagrożenia dla ludzi i środowiska spowodowane przewozem drogowym towarów niebezpiecznych; ratownictwo techniczne i chemiczne: - zagrożenia stwarzane przez towary niebezpieczne, następstwa wypadków, - organizacja systemu ratowniczo-gaśniczego, - powiadamianie o zdarzeniu, - zasady działań ratowniczych na miejscu zdarzenia, - analiza okoliczności i przyczyn zaistniałych zdarzeń, - ochrona środowiska	3
7	Szkolenie kierowców i innych osób związanych z przewozem: - rodzaje i zakres szkoleń, - dokumentacja szkolenia	1

b) przewóz koleją

Lp.	Temat	Liczba godzin
1	Przepisy kolejowe: - przepisy krajowe i międzynarodowe dotyczące przewozu towarów niebezpiecznych koleją, - przepisy zarządcy infrastruktury	1
2	Dokumentacja: - listy przewozowe w komunikacji krajowej i międzynarodowej – zasady wypełniania, ćwiczenia, - dokumenty kolejowe	2
3	Znakowanie wagonów: - zasady znakowania wagonów (krytych, odkrytych, platform), - znaki dotyczące manewrowania	1
4	Przewóz w cysternach: - dobór cysterny do towaru na podstawie stwarzanych zagrożeń oraz stanu skupienia, - charakterystyka cystern stałych, odejmowalnych, przenośnych, kontenerów- -cystern, wagonów-baterii oraz cystern do przewozu odpadów - kodowanie cystern, - układy i urządzenia bezpieczeństwa stosowane w cysternach, - zasady załadunku i rozładunku cystern	4

5	Zagadnienie eksploatacyjne: - zdanie/przyjęcie przesyłki do przewozu, - zasady wykonywania prac manewrowych, - formowanie pociągu, - odległość ochronna, - wyposażenie pojazdów trakcyjnych w pociągach z wagonami z towarami niebezpiecznymi, - przewóz wagonów próżnych nieczyszczonych, - czyszczenie wagonów po przewozie towarów niebezpiecznych	4
6	Zagrożenia dla ludzi i środowiska spowodowane przewozem towarów niebezpiecznych kolejną – ratownictwo techniczne i chemiczne: - zagrożenia stwarzane przez towary niebezpieczne, następstwa wypadków, - powiadamianie o zdarzeniu, - zasady działań ratowniczych na miejscu zdarzenia, - przyczyny zdarzeń, - ochrona środowiska	3
7	Szkolenie pracowników: - zasady prowadzenia szkoleń, - dokumentacja szkolenia	1

c) przewóz żegluga śródlądową

Lp.	Temat	Liczba godzin
1	Statki używane do przewozu materiałów niebezpiecznych: konstrukcja a) wyposażenie, w tym - podstawowe, - dodatkowe, - sprzęt gaśniczy, b) oznakowanie statków przewożących materiały niebezpieczne	4
2	Załadunek i rozładunek: - zakazy ładowania razem (do jednego pojazdu) różnych materiałów niebezpiecznych oraz materiałów niebezpiecznych razem z żywnością, - szczególne wymagania dotyczące załadunku i rozładunku niektórych materiałów, w szczególności ograniczenia ilościowe, zasady załadunku, rozładunku zbiornikowców, - zakazy ładowania razem – ćwiczenia	2
3	Dokumenty wymagane podczas przewozu: - rodzaje dokumentów, - analiza danych zawartych w dokumencie przewozowym, - weryfikacja danych zawartych w dokumencie przewozowym, - ćwiczenia	2
4	Wymagania w stosunku do cystern, kontenerów przewożących materiały niebezpieczne	2

5	Przewóz w zbiornikowcach: rodzaje zbiornikowców: a) zbiornikowce do przewozu materiałów o różnych stanach skupienia: - gazowym, - ciekłym, - stałym, b) zbiornikowce do przewozu odpadów, c) układy i urządzenia bezpieczeństwa stosowane w zbiornikowcach	3
6	Zagrożenia dla ludzi i środowiska spowodowane przewozem materiałów niebezpiecznych - ratownictwo techniczne i chemiczne: - organizacja systemu ratowniczo-gaśniczego, - zasady działań ratowniczych na miejscu wypadku z materiałem niebezpiecznym, - zagadnienia ochrony środowiska	3

WZÓR

.....
(miejsowość i data).....
.....
(oznaczenie podmiotu).....
(nr w rejestrze podmiotów prowadzących kursy)**ZAŚWIADCZENIE
o ukończeniu kursu z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych**Zaświadcza się o ukończeniu, w dniu ....., kursu¹⁾: ADR początkowego²⁾:.....
 ADR doskonalącego³⁾:.....
 na eksperta ADN na eksperta ADN do spraw przewozu gazów na eksperta ADN do spraw przewozu chemikaliów doradcy⁴⁾:
.....

przez Pana/Panią:

.....
(imię i nazwisko).....
(data i miejsce urodzenia).....
(nr PESEL⁵⁾).....
(podpis i pieczęć wystawiającego)

O b j a ś n i e n i a:

- 1) Zaznaczyć właściwy rodzaj kursu poprzez postawienie znaku X.
- 2) Wpisać odpowiedni rodzaj szkolenia w ramach kursu ADR początkowego z podanych poniżej:
  - szkolenie podstawowe w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych wszystkich klas,
  - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych w cysternach,
  - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 1,
  - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 7.
- 3) Wpisać odpowiedni rodzaj szkolenia w ramach kursu ADR doskonalącego z podanych poniżej:
  - szkolenie podstawowe w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych wszystkich klas,
  - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych w cysternach,
  - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 1,
  - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 7.
- 4) Wpisać odpowiedni rodzaj szkolenia w ramach kursu doradcy z podanych poniżej:
  - szkolenie w zakresie części ogólnej,
  - szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz drogowy,
  - szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz kolejną,
  - szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz żeglugą śródlądową.
- 5) O ile został nadany. Jeżeli nie, to należy wpisać rodzaj i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość.

WZÓR

.....
(imię i nazwisko lub nazwa podmiotu)

.....
(adres zamieszkania albo siedziba i adres podmiotu)

.....
(NIP – o ile został nadany)

WNIOSEK

o wpis do rejestru podmiotów prowadzących kursy z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych

Na podstawie art. 50 ust. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 382, z późn. zm.) wnoszę o dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących kursy¹⁾:

- ADR początkowe i doskonalące
- na eksperta ADN
- na eksperta ADN do spraw przewozu gazów
- na eksperta ADN do spraw przewozu chemikaliów
- doradcy

.....
(imię i nazwisko lub nazwa podmiotu)

.....
(adres zamieszkania albo siedziba i adres podmiotu)

.....
(zakres kursów²⁾)

.....
(data i podpis podmiotu)

Objaśnienia:

- 1) Zaznaczyć właściwy rodzaj kursu poprzez postawienie znaku X.
- 2) Wpisać właściwy zakres kursu:
  - 1) w ramach kursu ADR początkowego i doskonalącego:
    - szkolenie podstawowe w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych wszystkich klas,
    - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych w cysternach,
    - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 1 lub
    - szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 7,
  - 2) w ramach kursu doradcy:
    - szkolenie w zakresie części ogólnej,
    - szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz drogowy,
    - szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz koleją lub
    - szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz żeglugą śródlądową.

WZÓR

.....
(miejsowość i data)

.....
(oznaczenie organu)

.....
(nr w rejestrze podmiotów prowadzących kursy)

ZAŚWIADCZENIE

potwierdzające wpis podmiotu do rejestru podmiotów prowadzących kursy z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych

Zaświadcza się o dokonaniu wpisu do rejestru podmiotów prowadzących kursy w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych

.....
(imię i nazwisko lub nazwa podmiotu)

.....
.....
.....
(adres zamieszkania albo siedziba i adres podmiotu)

.....
(NIP – o ile został nadany)

jako podmiotu prowadzącego kursy¹⁾:

- ADR początkowe i doskonalące
- na eksperta ADN
- na eksperta ADN do spraw przewozu gazów
- na eksperta ADN do spraw przewozu chemikaliów
- doradcy

w zakresie:

.....
.....
.....

(zakres kursów²⁾)

.....
(podpis organu)

Objaśnienia:

¹⁾ Zaznaczyć właściwy rodzaj kursu poprzez postawienie znaku X.

²⁾ Wpisać właściwy zakres kursu:

1) w ramach kursu ADR początkowego i doskonalącego:

- szkolenie podstawowe w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych wszystkich klas,
- szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych w cysternach,
- szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 1 lub
- szkolenie specjalistyczne w zakresie przewozu drogowego towarów niebezpiecznych klasy 7,

2) w ramach kursu doradcy:

- szkolenie w zakresie części ogólnej,
- szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz drogowy,
- szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz kolejną lub
- szkolenie w zakresie części specjalistycznej – przewóz żegluga śródlądową.